

Att fira advent och jul som en motståndshandling

»Allt detta måste hållas samman med kritisk självreflektion«

Det är december 2019. Det är tid för traditioner, för allt som hör advent och jul till. I denna traditionernas tid får man upprepa sig själv. Därför säger jag än en gång att vi lever i en tid av ökande nationalism också i Sverige, av kamp om vad Sverige och svenskhet är. Svenska kyrkan är genom sin historiska roll och det arv vi bär utsatt för krafter som vill hävda en svenskhet som bygger murar mot de Andra samt drömmar om en stabil svenskhet.

Därför måste vi som inte vill att Svenska kyrkan tjäna dessa krafter formulera alternativ till denna förståelse av kyrka, tradition, svenskhet. Advents – och jul- tidens traditioner gör tydligt att det vi kallar ”det svenska/ en svensk tradition” är svenskt men samtidigt format genom internationella influenser och ingår i ett globalt sammanhang. Det är ett av kyrkornas viktiga bidrag in i den tid vi nu genomlever, en uppgift för Svenska kyrkan, de demokratiska folkrörelsekyrkorna och andra kyrkor. Advent och jul ger oss möjligheter att göra tydligt att traditioner oupphörligt skapas och omskapas men också att påminna om kristendomens djupa rötter bland dem som för oss kan framstå som De Andra. Senast såg jag det i Kent Wistis teckning i Dagens Nyheter på Domssöndagen. Där sitter en Wistigubbe bredvid texten ”Nu odlas en nationalistisk kulturkristendom som säger sig vilja värna den svenska kulturen.” Gubben säger: ”Så komplicerat det blir när de inser att deras Jesus var omskuren, bara åt koshermat och aldrig såg på Kalle Anka.”

I advent och jul blir det ju så konkret. Advent har i vissa avseenden en egen utformning i Sverige men ordet ”advent” är latin. Att kyrkoåret innehåller ”adventstid” går tillbaka till 400-talet, innan kristendomen kom till Sverige. Adventsljus och adventsljusstakar kan enligt Nationalencyklopedin ha kommit först under sent 1800-tal och slog igenom under 1900-talet. I adventsfirandet ryms såväl kontinuitet som förändring. Det mycket svenska växer fram ur influenser

från andra tider, länder och språk och är del av en globala kristendom.

När vi i Svenska kyrkan samlar in pengar till julinsamlingen, i år med temat ”För alla flickors rätt till ett värdigt liv”, sträcker vi oss ut till flickor långt utanför vårt lands gränser. Vi talar högt om hur våld och övergrepp är del av flickors och kvinnors verklighet, mitt bland glittret och stearinljusen, och vi deltar i att förändra den verkligheten.

Det barn vars födelse vi firar är, som nämnts ovan, en judisk pojke från Mellanöstern som när han blev vuxen ledde en judisk grupp eller rörelse och avrättades som ett potentiellt hot av företrädare för det Romerska imperiet. De som trodde att Gud givit honom nytt liv formade en rörelse som spreds runt Medelhavet och snart inkluderade icke-judar. Kristendomen växte fram i en pluralistisk kultur och har genom historien överlevt genom att hela tiden kunna förändras samtidigt som den bär med sig sina grundläggande berättelser och handlingar.

Allt detta måste hållas samman med kritisk självreflektion. Att traditionen förändras har också i historia och nutid inneburit att kristendomen kunnat formas till ”nationalistisk kulturkristendom” och många gånger legitimerat maktordningar, inklusive de där våld mot kvinnor kan normaliseras. Möten mellan kristna från olika delar av världen och livet i ett mångkulturellt samhälle är inte alltid enkelt.

Men trots allt jag vet om kyrkornas brister och alla dessa svårigheter ser jag möjligheten att advent och jul blir en del av motståndet mot de krafter som formulerar föreställningar om en enhetlig traditionell svenskhet med skarpa gränser mot de Andra.

HANNA STENSTRÖM

